

Mic dictionar de termeni ai operei literare

Conotatie: termen care se refera la extinderea sau restrangerea sensului cuvantului, in functie de context. Denumeste fie toate asociatiile emotionale sau senzoriale provocate de un cuvânt, fie orice sens cognitiv (de cunoastere), rezultat al sugestiei, interferenta relatiei dintre sensul primar si sensul simbolic al unui cuvânt. Limbajul in opera literara este aluziv, indirect.

Denotatie: termen care "se refera la denumirea sensului propriu, obisnuit al cuvântului". Este folosit pentru a caracteriza proprietatea limbajului stiintific, tehnic - limbaj care se cere a fi precis, direct, clar.

Estetica: disciplina a filosofiei care studiaza arta ca forma cea mai inalta de creare si de apreciere a frumosului, precum si variantele din natura, din societate. Hegel, definind estetica drept stiinta a frumosului, sublinia: "obiectul stiintei despre care tratam este frumosul in arte". Categoriile specifice artei, esteticii sunt: frumosul, sublimul, uratul, comicul etc. Estetica studiaza frumosul din arta, explicand rolul artei, originea si functiile acestuia, pe baza raportului dintre creatia artistica si realitate.

Etica: denumeste stiinta care studiaza morala, din punct de vedere teoretic si practic, prin fundamentarea unor norme morale. Etica studiaza principiile morale, legile lor de dezvoltare istorica.

Imaginea artistica: reprezinta specificul artei si este considerata "un produs al imaginatiei, avand valoare estetica". Stiinta explica viata prin cauze si legi fundamentale, intr-un limbaj abstract, accesibil numai unor categorii de oameni. Artă, deci si imaginea artistica prin care se exprima orice artă (cu specificul ei - culoare, sunet, cuvânt etc.) "scoate la iveala cauzele si legile fundamentale, nu prin definitii aride, inaccesibile multimii si inteligibile doar pentru cativa specialisti, ci intr-un mod accesibil, adresandu-se nu numai ratiunii, ci si simturilor si inimii omului celui mai obisnuit" (Taine, Filosofia artei).

Scriitorul, putand modifica realitatea, "creeaza in planul fanteziei lumea din nou, atasandu-i semnificatii mai largi si mai personale" (T. Vianu). Prin imagine artistica se realizeaza o cunoastere subiectiva, scriitorul adresandu-se atat imaginatiei cat si intelectului.

Exemplu: V. Alecsandri, in pastelurile sale, prin imagini artistice vizuale, auditive, olfactive si chiar motorii, sugereaza peisaje cu specificul unor anotimpuri, cadrul de natura, evocarea fiind in concordanta cu starile sufletesti ale poetului. Imaginea artistica (ca si opera literara) exprima reactia omului fata de realitate, valoarea imaginii artistice, a operei literare fiind masurabila si in raport cu cantitatea de viata continuta. Despre L. Rebreanu, T. Vianu afirma ca: "a dat vietii o opera si operei o viata".

Titu Maiorescu explica in studiul sau Comediile d-lui I. L. Caragiale (1885) semnificatiile profunde ale esteticului si ale eticului in opera literara, raportul dintre acestea, influenta lor asupra cititorului.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

T. Maiorescu porneste de la faptul ca arta a avut intotdeauna o inalta misiune morala, numai in conditiile unei valori artistice.

Iata cum explica el moralitatea artei:

"Orice emotiune estetica, fie deosebita prin sculptura, fie prin poezie, fie prin celelalte arte, face pe omul stapanit de ea, pe cat vreme este stapanit, sa se uite pe sine ca persoana si sa se inalte in lumea fictiunii ideale.

Daca izvorul a tot ce este rau este egoismul si egoismul -exagerat, atunci o stare suflenteasca in care egoismul este nimicuit pentru moment, fiindca interesele individuale sunt uitate, este o combatere indirecta a raului si astfel o inaltare morala. si cu cat cineva va fi mai capabil- prin dispozitia sa naturala sau prin educatiune a avea asemenea momente de emotiune impersonala, cu atat va fi mai intarita in el partea cea mai buna a naturii omenesti (...)

Inaltarea impersonala este insa o conditie asa de absoluta a oricarei impresii artistice, incat tot ce o impiedica si o abate este un dusman al artei, indeosebi al poeziei si al artei dramatice. De aceea poeziile cu intentii politice actuale, odele la zile solemne, compozitiile teatrale pentru glorificari dinastice etc. sunt o simulare a artei, dar nu arta adevarata. Esenta acesteia este de a fi fictiune, care scoate pe omul impresionabil in afara si mai presus de interesele lumii zilnice, oricat de mari ar fi in alte potrivituri.

Chiar patriotismul, cel mai important simtamant pentru cetateanul unui stat in actiunile sale de cetatean, nu are ce cauta in arta ca patriotism ad-hoc, caci orice amintire reala de interes practic nimiceste emotiunea estetica.

Exista in toate dramele lui Corneille un singur vers de patriotism francez? Este in Racine vreo declamare nationala? Este in Moliere? Este in Shakespeare? Este in Goethe? si daca nu le are Corneille si Goethe.. sa le avem noi?

Subiectul poate sa fie luat din realitatea poporului, dar tratarea nu poate sa fie decat ideal-artistica, fara nici o preocupare practica.

Prin urmare, o piesa de teatru cu directa tendinta morala, adica cu punerea intentionata a unor invataturi morale in gura unei persoane spre a le propaga in public ca invataturi, este imorala in intelesul artei, fiindca arunca pe spectatori din emotiunea impersonala a fictiunii artistice in lumea reala cu cerintele ei, si prin chiar aceasta ii coboara in sfera zilnica a egoismului, unde atunci - cu toata invatatura de pe scena - interesele ordinare castiga preponderenta.

Caci numai o puternica emotiune impersonala poate face pe om sa se uite pe sine si sa aiba, prin urmare, o stare suflenteasca inaccesibila egoismului, care este radacina oricarui rau. Asadar, arta dramatica are sa expuna conflictele, fie tragice, fie comice, intre simturile si actiunile omenesti cu atata obiectivitate curata, incat pe de o parte sa se poata emotiona prin o fictiune a realitatii, iar pe

de alta sa se inalte intr-o lume impersonala. Nici fraza de morala practica, nici intentionata pedepsire a celui rau si rasplatirea celui bun nu se tin de arta, ci sunt de-a dreptul contrare."

Desigur, judecatile referitoare la operele literare care apartin genului dramatic se extind si la operele literare apartinatoare genurilor; liric si epic.